

רשות העתיקות	מס' הנוהל 4.14	נוהל פיקוח על תצוגות קיימות	
	מס' קודם -		
	עמוד 1 מתוך 3	תאריך תחולה 30/08/04	מהדורה 1

האחראי לביצוע הנוהל: מנהל תחום אוצרות המדינה

הבסיס החוקי לנוהל:

חוק העתיקות, התשל"ח-1978

חוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989

מסמכים הקשורים לנוהל:

נוהל 4.2 – רישום אוספים באוצרות המדינה

נוהל 4.11 – השאלת עתיקות לתצוגה

נוהל 4.13 – נוהל תערוכות

נספחים:

נספח 1 – טופס דוח שנתי על מצב תצוגה

נספח 2 – מקומות התצוגה לפי 5 חטיבות

מטרת הנוהל:

- קביעת המדיניות והקריטריונים לפיקוח על התצוגות הארכיאולוגיות ברחבי הארץ.
- התאמת צרכי הפיקוח לפי סוגי התצוגות ורמת הסיכון.
- קביעת דרכי הפעולה בפיקוח השוטף ובמקרים חריגים.

הגדרות:

- פיקוח שוטף** – נעשה במטרה להתנהלות נכונה ולבדיקת מילוי תנאי ההשאלה באמצעות אנשים שהוסמכו לכך: אוצרים בתחום אוצרות המדינה, "נאמני אוצרות" במרחבים.
- מקרים חריגים** – א. מוזיאון סגור.
ב. מקום תצוגה שאינו עומד בתנאי ההשאלה.
ג. תצוגה שהוקמה ללא היתר.
ד. תצוגה ברמת סיכון גבוהה.
- רמת סיכון גבוהה** – תנאים פיזיים בעייתיים.

כללי:

- המדיניות העקרונית של רשות העתיקות (להלן: הרשות) בנוגע להצגת אוצרות המדינה היא לשמור על העתיקות ולאפשר תצוגה נאותה שלהן לציבור הרחב.
- הרשות מפקחת וקובעת תנאים לאישור תצוגות ארכיאולוגיות בארץ ומחוצה לה, וזאת מתוקף הסמכויות המוקנות לה בחוק. תצוגת העתיקות נחלקת בדרך כלל לחמש חטיבות עיקריות: מוזיאונים (מוכרים או בתהליכי הכרה), אוספים בקיבוצים ובמושבים, גנים לאומיים ומרכזי מבקרים, מוסדות ללא מטרת רווח (מוסדות ציבור, מוסדות חינוך ואוספים לימודיים), גופים מסחריים.
- כל עתיקה המשולבת בתצוגה מסודרת, חייבת ברישום באוצרות המדינה (ר' נהל 4.2 - רישום אוספים באוצרות המדינה).
- העתיקות מושאלות בכפוף לנהלי השאלה של הרשות (ר' נהל 4.13 - תערוכות, נהל 4.11 - השאלת עתיקות לתצוגה).
- לגופים ומוסדות, שאין להם כוח אדם מקצועי לכל ההיבטים הקשורים בהצגת העתיקות, ניתן להציע שירותי אוצרות של הרשות, על בסיס קבוע בתשלום במסגרת הסכם מתן שירותי אוצרות.

כותב הנוהל: חוה כץ, מנהלת תחום אוצרות המדינה

מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות

תאריך אישור 30/08/04

רשות העתיקות	מס' הנוהל 4.14	נוהל פיקוח על תצוגות קיימות	
	מס' קודם -		
	עמוד 2 מתוך 3	תאריך תחולה 30/08/04	מהדורה 1

1. תהליך העבודה בפיקוח השוטף בארץ

- 1.1 הפיקוח יעשה בהתאם לחשיבות הממצא ולרמת הסיכון שנקבעה על ידי תחום אוצרות המדינה (להלן: התחום) לכל תצוגה על פי הקריטריונים הבאים:
    - 2.1.1 בתצוגה שמצבה הוגדר תקין, תתבצע ביקורת אחת לחמש שנים, עם חידוש החוזה.
    - 2.1.2 בתצוגה שנקבעה לה רמת סיכון חלקית, תתבצע ביקורת אחת לשנתיים.
    - 2.1.3 בתצוגה שנקבעה לה רמת סיכון גבוהה, תתבצע ביקורת אחת לשנה.
  - 1.2 הפיקוח ילווה במילוי טופס דיווח שנתי על מצב תצוגה (נספח 1).
  - 1.3 ביקור בתצוגה יתועד בסיכום פגישה כתוב, שהעתק ממנו יופץ לגורמים הרלוונטיים כגון: התחום, המוסד בו מוצגת התצוגה ועוד על פי הצורך.
  - 1.4 בתצוגות חדשות (מכל סוג שהוא) החסרות צוות מקצועי, תתבצע פעולת הפיקוח על ידי נציגי הרשות. עלות העבודה בגין ההכנה תמומן על ידי המזמין, בהתאם לחוזה שייחתם.
  - 1.5 תצוגות שהוגדרו תחת חטיבת המוזיאונים יבצעו ביקורת עצמית אחת לשנה, וימלאו טופס דיווח שנתי (נספח 1).
  - 1.6 תצוגות שהוגדרו תחת חטיבת האוספים, יבצע "נאמן אוצרות" במרחב ביקורת אחת לשנה, וימלא טופס דיווח שנתי (נספח 1).
  - 1.7 תצוגות שהוגדרו תחת חטיבת הגנים הלאומיים ומרכזי מבקרים, יבצעו ביקורת עצמית אחת לשנה, וימלאו טופס דיווח שנתי (נספח 1).
  - 1.8 בתצוגות ארכיאולוגיות שהוגדרו תחת חטיבת תצוגות במוסדות ללא מטרות רווח, חטיבת תצוגות של גופים מסחריים, יבצעו נציגי הרשות את פעולת הביקורת הנדרשת, אחת לשנה, בכפוף לטופס הדיווח השנתי (נספח 1).
  - 1.9 אם במהלך הפיקוח השוטף התגלה כי השתנו התנאים (לדוגמה: עקב חילופי גברא, שינויים במבנה או בתצוגה, בקשה לתוספות בתצוגה) ייערך במקום ביקור מיוחד של מפקח על התצוגות ואנשים נוספים לפי העניין.
- הערה:** יש לערב את קב"ט הרשות במקרים בהם מפקח על התצוגות חושב שיש צורך בכך.

2. תהליך העבודה במקרים בהם יש חשש לנזק/ פגיעה בעתיקות

- 2.1 המפקח מטעם הרשות יוציא סיכום פגישה בכתב.
- 2.2 יישלח מכתב התראה על ידי תחום אוצרות המדינה שיכלול את הגדרת הליקוי, דרכים לתיקונו, לוחות זמנים לפתרון ומעקב.
- 2.3 לאחר פרק זמן סביר (המתאים לליקוי) שנקבע מראש יישלח מכתב התראה שני.
- 2.4 אם הליקויים לא תוקנו מנהל התחום ישקול את האמצעים בהם יש לנקוט, כולל החזרת העתיקות למחסני אוצרות המדינה, במימון מקום התצוגה.
- 2.5 עתיקות רגישות (כמו טקסטילים) שעלולים להינזק נזק בלתי הפיך, יש לפנותן מידית.

3. תהליך העבודה בתערוכות חו"ל

- 3.1 אוצר מטעם הרשות יהיה נוכח בזמן הקמת התצוגה או פירוקה (ראה נוהל ליווי תערוכות לחו"ל - 4.8).

כותב הנוהל: חוה כץ, מנהלת תחום אוצרות המדינה	חתימת כותב הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות	חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור 30/08/04	

רשות העתיקות	מס' הנוהל 4.14	נוהל פיקוח על תצוגות קיימות	
	מס' קודם -		
	עמוד 3 מתוך 3	תאריך תחולה 30/08/04	מהדורה 1

- 3.2. במקרים של תצוגה ממושכת וחפצים רגישים תינתן הארכה רק לאחר קבלת אישור על בדיקת תקינות העתיקות על ידי דוחות מצב מפורטים שישלחו על ידי המוזיאון או לחילופין ביקורת של אוצר במוזיאון.
- 3.3. במידה ויצאו אוצרים למשימות אחרות במקומות קרובים למקום התצוגה, ינוצל הדבר לבדיקת התצוגה.
- 3.4. ימי העבודה של האוצר ימומנו על ידי המוזיאון או המוסד המציג, לאחר שיעוגנו בהסכם שייערך בין הרשות ומזמין התערוכה.

כותב הנוהל: חוה כץ, מנהלת תחום אוצרות המדינה   חתימת כותב הנוהל: _____
מאשר הנוהל: שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות   חתימת מאשר הנוהל: _____
תאריך אישור 30/08/04

5. ממצאי מתכת במצב תקין   כן   לא

פרט: _____

6. ממצאים אורגניים במצב תקין   כן   לא

פרט: _____

7. ממצאי זכוכית במצב תקין   כן   לא

פרט: _____

8. מטבעות במצב תקין   כן   לא

פרט: _____

9. פריטים אדריכלים/פסיפסים/מתקנים חקלאיים במצב תקין   כן   לא

פרט: _____

10. עתיקות החייבות ברישום באוצרות המדינה   כן   לא

פרט: _____

11. ספירת מלאי מדגמית   כן   לא

פרט: מס. תעודת התצוגה שנבדקה ומצב מלאי ממצאים _____

ג. תנאי תצוגה

1. ארונות תצוגה תקינים   כן   לא

פרט: _____

2. ארונות תצוגה נקיים   כן   לא

פרט: _____

3. תנאי אקלום (שנדרשו בזמן השאלה) תקינים   כן   לא

פרט: _____
_____

4. תאורת תצוגה תקינה   כן   לא

פרט: _____
_____

5. כיתוב תצוגה תקין   כן   לא

פרט: _____
_____

6. חלל תצוגה מאוורר ויבש   כן   לא

פרט: _____
_____

7. תצוגה חיצונית תקינה – מעמדים/משטחי העמדה   כן   לא

פרט: _____
_____

ד. בטחון

1. מערכת התראת פריצה תקינה   כן   לא

פרט: _____
_____

2. מערכת בקרת אש תקינה   כן   לא

פרט: _____
_____

3. תאורת חירום תקינה   כן   לא

פרט: _____
_____

4. סורגים תקינים   כן   לא

פרט: _____
_____

5. גדר היקפית שמירה על תצוגה חיצונית תקינה   כן   לא

פרט: _____

_____

ה. פעילויות

1. מבקרים   כן   לא

פרט ועדכן מס' מבקרים _____

_____

2. פעילויות חינוכיות   כן   לא

פרט: _____

_____

3. השתלמויות   כן   לא

פרט: _____

_____

4. תצוגות מתחלפות מתוכננות   כן   לא

פרט: _____

_____

5. פרסומים/ דוברות והסברה   כן   לא

פרט וצרף העתקים _____

_____

ו. שינויים

1. האם חלו שינויים מבניים במקום התצוגה   כן   לא

פרט _____

_____

2. האם חלו שינויים פרסונאליים   כן   לא

פרט: _____

_____

3. האם הועברו עתיקות מהתצוגה למחסן **כן** **לא**

פרט: _____
_____

הערות:

_____
_____
_____
_____
_____

שם הבודק: _____

חתימה: _____